

Chambre des Représentants

SESSION 1972-1973.

21 FÉVRIER 1973

PROPOSITION DE LOI sur l'interruption de la grossesse.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Chaque année, des milliers d'avortements sont pratiqués en Belgique; les estimations insuffisantes puisqu'elles reposent sur des actes commis dans la clandestinité, indiquent que quelque 100 000 femmes doivent s'y soumettre annuellement.

Cette clandestinité, conséquence de la loi pénale, a elle-même pour conséquences: l'exploitation des femmes qui doivent s'y résigner, les circonstances sanitaires choquantes, dangereuses et parfois mortelles pour celles qui n'ont pas les moyens de se rendre à l'étranger pour y obtenir, dans les meilleures conditions, l'interruption d'une grossesse non désirée.

Ces procédés moyenâgeux et criminels sont pratiqués parce que l'éducation sexuelle n'existe pas, que les moyens contraceptifs efficaces ne sont pas répandus, que le couple ne peut disposer d'informations suffisantes et qu'enfin les éducateurs, les médecins, les aides sociaux qui souhaitent lutter contre les tabous et les préjugés peuvent être pénalisés.

Lorsque, grâce au planning familial, à la diffusion suffisante des moyens contraceptifs efficaces, le nombre de grossesses non désirées sera réduit, la situation actuelle sera profondément modifiée et les drames familiaux et personnels infiniment réduits.

Néanmoins, il existera encore des cas pour lesquels l'interruption de la grossesse sera la seule solution, notamment lorsque la vie de la mère et celle de son enfant sont menacées ou que la « santé » maternelle, comprise dans le sens de l'Organisation mondiale de la santé, c'est-à-dire « un état de complet bien-être physique, mental et social », est en danger. Il importe donc que l'interruption de la grossesse puisse être pratiquée dans les meilleures conditions médicales et selon la libre volonté de la femme.

Il est intolérable qu'aujourd'hui, dans une société dont le pluralisme éclate avec sans cesse plus de clarté, une partie de la population soit contrainte de vivre selon les interdits des

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1972-1973.

21 FEBRUARI 1973

WETSVOORSTEL

betreffende de onderbreking van zwangerschap.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In België worden jaarlijks duizenden vruchtafdrifvingen gepleegd; uit ramingen, die uiteraard ontoereikend zijn omdat zij betrekking hebben op handelingen die in het geheim worden verricht, blijkt dat jaarlijks zowat 100 000 vrouwen zich daartoe zouden lenen.

De geheime vruchtafdrifving is te wijten aan de strafwet en zij heeft ten gevolge dat de vrouwen die er hun toevlucht moeten toe nemen, geëxploiteerd worden; dat de afdrifving geschiedt in dermate tegen de borst stuitende onhygiënische omstandigheden dat de afdrifving gevaarlijk en soms dodelijk is voor vrouwen die niet over de nodige middelen beschikken om naar het buitenland te gaan en er onder betere voorwaarden de ongewenste zwangerschap te laten onderbreken.

Die misdadige en middeleeuwse praktijken zijn een uitvloeisel van de onbestaande seksuele voorlichting, van de te geringe verspreiding van doeltreffende contraceptiva, van het feit dat het paar niet over voldoende informatie kan beschikken en ten slotte van het feit dat opvoeders, geneesheren en maatschappelijke werkers die tegen vooroordelen en taboes willen strijden, gestraft kunnen worden.

Als dank zij een toereikende verspreiding van doeltreffende contraceptiva en gezinsplanning, het aantal ongewenste zwangerschappen ooit eens afneemt, zal de huidige situatie grondig gewijzigd zijn en zullen zich heel wat minder gezins- en persoonlijke drama's voordoen.

Niettemin zal een onderbreking van zwangerschap een uiterste oplossing blijven, met name wanneer het leven van moeder en kind bedreigd wordt of wanneer de « gezondheid » van de moeder — zoals die door de Wereldgezondheidsorganisatie wordt opgevat, dit wil zeggen als « een toestand van volmaakt lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welzijn » — op het spel staat. Een onderbreking van de zwangerschap mag dus alleen geschieden onder optimale medische voorwaarden en volgens de vrije wil van de vrouw.

Men kan niet langer dulden dat in een maatschappij waarvan het pluralistisch karakter steeds duidelijker wordt, een deel van de bevolking wordt gedwongen zijn levenswandel

éléments les plus conservateurs d'une autre fraction de celle-ci, qui prétend imposer à tous ses règles personnelles de morale.

Les femmes, doublement asservies, devraient donc voir leur liberté de décision, dans un domaine aussi grave que le refus ou la liberté de donner la vie, soumise à la décision de personnes qui leur sont étrangères, même s'il s'agit de médecins, généralistes, gynécologues ou neuropsychiatres devant qui elles devraient comparaître.

Il importe dès lors de modifier la loi en ce qui concerne les dispositions du Code pénal relatives à l'avortement.

L'alinéa 1 de la loi du 20 juin 1923 inséré dans l'article 383 du Code pénal concerne l'exposition, la vente ou la distribution d'écrits ou de tout autre moyen de publicité préconisant l'emploi de moyens quelconques de faire avorter une femme, fournissant des indications sur la manière de se les procurer ou de s'en servir ou faisant connaître, dans le but de les recommander, les personnes qui les appliquent.

L'alinéa 2 du même article concerne l'exposition, la vente, la distribution, la fabrication, l'importation, le transport ou l'annonce par un moyen quelconque de publicité des drogues ou engins spécialement destinés à faire avorter une femme ou annoncés comme tels.

Ces deux alinéas doivent être abrogés.

L'article 350 du Code pénal prévoit le cas de l'avortement provoqué par une personne incompétente, même si la femme y a consenti. Il nous apparaît opportun de maintenir cet article.

L'article 351 du Code pénal détermine les peines qui frappent la femme qui s'est fait avorter. Il convient de l'abroger. L'avortement est une solution grave à la situation douloureuse et la femme ne s'y résigne que dans les cas extrêmes. Il ne sied point d'ajouter à ses angoisses la rigueur de la loi.

L'article 353 du Code pénal prévoit que les peines frappant ceux qui ont provoqué l'avortement, seront aggravées s'il s'agit d'un médecin, d'un chirurgien, d'un accoucheur, d'une sage-femme, d'un officier de santé ou d'un pharmacien. Ainsi donc sera frappé plus lourdement celui qui, compétent et expérimenté, opère dans les meilleures conditions de succès, sanitaires, psychologiques et autres, plutôt que celui qui utilise des moyens empiriques et dangereux, ceux-ci étant la cause de nombreux décès, de stérilité ou de maladies féminines graves.

L'article 353 doit donc être remplacé par une disposition nouvelle qui prévoit que l'interruption de la grossesse doit être pratiquée par un médecin gynécologue dans un établissement hospitalier qui garantira les meilleures conditions de réussite.

Il nous paraît également que la décision finale doit appartenir à la femme, à la femme seule qui aura consulté le médecin traitant ou le gynécologue. Celui-ci devra, au préalable, conseiller la femme sur la signification et les conséquences médicales de son acte; il devra lui fournir les informations sur les moyens contraceptifs existants qui permettront dans l'avenir à la femme d'éviter d'avoir recours à l'interruption de la grossesse.

Les femmes ou les couples qui envisageraient le recours à l'avortement pour des motifs comportant des problèmes psycho-médico-sociaux devraient pouvoir bénéficier d'une aide appropriée. Des infirmières d'hygiène sociale, des assistantes sociales, des psychologues seraient chargés de s'entretenir avec les femmes et les couples, de les écouter, de les conseiller.

te richten naar de verbodsbepalingen van de meest conservatieve elementen van een ander deel van de bevolking, dat zich het recht aanmatigt om aan elkeen haar eigen moraal op te dringen.

De vrouwen, die onder een dubbel juk gebukt gaan, zouden dus hun vrijheid van beslissing op een zo belangrijk gebied als de weigering of de instemming om het leven te schenken, dienen te onderwerpen aan de beslissing van personen die hun totaal vreemd zijn, zelfs indien deze laatsten geneesheren, omnipractici, vrouwenartsen of neuro-psychiaters zijn, voor wie zij zouden moeten verschijnen.

De bepalingen van het Strafwetboek betreffende vruchtdrijving dienen dus te worden gewijzigd.

Het eerste lid van de wet van 20 juni 1923, dat werd ingevoegd in artikel 383 van het Strafwetboek, handelt over het tentoonstellen, verkopen of verspreiden van geschriften of enig ander publiciteitsmiddel waarbij het gebruik van enig middel om vruchtafdrijving te veroorzaken wordt aangeprezen, aanwijzigingen worden verstrekt omtrent de wijze waarop het kan worden aangeschaft of gebruikt ofwel personen die dat middel toepassen, bekendmaken met het doel hen aan te bevelen.

Het tweede lid van hetzelfde artikel handelt over het tentoonstellen, verkopen, verspreiden, vervaardigen of doen vervaardigen, invoeren, vervoeren of bekendmaken door enig publiciteitsmiddel, van artsenijen of tuigen speciaal bestemd om vruchtafdrijving te veroorzaken of als zodanig voorgesteld.

Die twee leden moeten worden opgeheven.

Artikel 350 van het Strafwetboek handelt over de door een onbevoegd persoon veroorzaakte vruchtafdrijving, zelfs indien de vrouw erin heeft toegestemd. Ons inziens moet dit artikel behouden blijven.

Artikel 351 van het Strafwetboek bepaalt de straffen voor de vrouw die de afdrijving van haar vrucht veroorzaakt. Dit artikel moet worden opgeheven. Vruchtafdrijving is een ernstige oplossing voor een pijnlijke toestand; een vrouw besluit daar slechts toe wanneer zij tot het uiterste is gedreven. Aan haar moreel lijden hoeft niet nog eens een strenge wetsbepaling te worden toegevoegd.

Artikel 353 van het Strafwetboek verzwaart de straffen voor hen die de vruchtafdriving veroorzaken ingeval het een genesheer, een heelkundige, een verloskundige, een vroedvrouw, een officier van gezondheid of een apotheker is. Bevoegde en ervaren personen die de ingreep uitvoeren in de voor het welslagen optimale hygiënische, psychologische en andere omstandigheden zullen derhalve strenger worden gestraft dan zij die dat doen met empirische en gevaarlijke middelen, die de oorzaak zijn van talrijke overlijdens, onvruchtbaarheid of ernstige vrouwenziekten.

Artikel 353 dient dus te worden vervangen door een nieuwe bepaling die inhoudt dat de onderbreking van de zwangerschap moet worden verricht door een geneesheer-gynecoloog in een verplegingsinrichting die de beste waarborgen biedt voor het welslagen van de ingreep.

Wij menen dat de uiteindelijke beslissing dient te worden genomen door de vrouw alleen, nadat zij het advies heeft ingewonnen van de huisarts of gynecoloog. Deze laatste moet haar eerst voorlichten over de betekenis en de geneeskundige gevolgen van de ingreep; hij zal haar inlichtingen moeten verschaffen over de bestaande contraceptiva zodat zij in de toekomst niet meer haar toevlucht moet nemen tot onderbreking van de zwangerschap.

De vrouwen of de echtparen die abortus overwegen om psychisch-medisch-sociale redenen, moeten op passende hulp kunnen rekenen. Verpleegsters voor maatschappelijke hygiëne, maatschappelijke werksters en psychologen zouden er speciaal mee belast worden een dialoog aan te knopen met de bedoelde vrouwen en echtparen, ze te aanhoren, raad te

ler, de les aider à apporter une solution à leurs problèmes. Cependant en dernière analyse, la femme seule décidera.

Enfin, il importe, pour promouvoir une meilleure éducation sexuelle et permettre que les interruptions de grossesse se fassent médicalement, de prévoir que le remboursement des moyens contraceptifs sera assuré par la sécurité sociale et que l'avortement, considéré au même titre que les actes médicaux et chirurgicaux, sera remboursé par la sécurité sociale.

Il serait inadmissible que des poursuites judiciaires soient maintenues contre les personnes qui ont enfreint la législation en vigueur par suite du divorce existant entre le Code pénal et les impératifs de leur conscience.

N. DINANT.

PROPOSITION DE LOI

Article 1.

L'article 351 du Code pénal est abrogé.

Art. 2.

L'article 353 du même Code est remplacé par les dispositions suivantes :

« Il n'y a pas infraction lorsque l'avortement est provoqué dans les douze semaines de la conception, chez une femme qui en fait la demande, et par un médecin-spécialiste en gynécologie et obstétrique qui opère en milieu hospitalier.

Ce délai de douze semaines pourra être prolongé par arrêté royal lorsque les progrès de la science médicale le justifieront.

Le médecin est tenu d'informer la femme des conséquences médicales de son acte et des possibilités de l'emploi futur des méthodes et moyens anticonceptionnels.

Les actes d'interruption de grossesse ne peuvent être pratiqués qu'en milieu hospitalier. »

Art. 3.

A l'article 383 du même Code, les 5e et 6e alinéas sont abrogés.

Art. 4.

Tous les actes d'interruption de grossesse doivent être effectués au tarif fixé par la sécurité sociale et remboursés par celle-ci.

13 février 1973.

N. DINANT,
L. VAN GEYT,
M. LEVAUX,
M. COUTEAU,
A. DELRUE.

geven en te helpen om een oplossing te vinden voor hun problemen. Doch uiteindelijk moet de beslissing alleen bij de vrouw liggen.

Ten slotte dient, met het oog op een betere sexuele opvoeding en om de onderbreking van zwangerschap door medici mogelijk te maken, in de terugbetaling van contra-ceptiva door de sociale zekerheid voorzien te worden en moet abortus, net als de andere genees- en heelkundige handelingen, door de sociale zekerheid worden gedekt.

Het is onduidelijk dat nog steeds gerechtelijke vervolgingen worden ingespannen tegen degenen die de vigerende wetgeving hebben overtreden omdat er een tweespalt bestaat tussen de bepalingen van het Strafwetboek en wat hun geweten hun oplegt.

WETSVOORSTEL

Artikel 1.

Artikel 351 van het Strafwetboek wordt opgeheven.

Art. 2.

Artikel 353 van hetzelfde Wetboek wordt door de volgende bepalingen vervangen :

« Er is geen misdrijf wanneer de vruchtafdrijving binnen twaalf weken na de bevruchting bij een vrouw die erom verzoekt wordt veroorzaakt door een geneesheer-specialist in de gynecologie en de verloskunde, die de bedoelde ingreep in een verplegingsinrichting uitvoert.

De termijn van twaalf weken zal bij koninklijk besluit verlengd kunnen worden, wanneer zulks door de vooruitgang van de medische wetenschap verantwoord zal zijn.

De geneesheer moet de vrouw inlichten over de medische gevolgen van de ingreep en over de mogelijkheid om in de toekomst gebruik te maken van anticonceptionele methoden en middelen.

Daden van zwangerschapsonderbreking mogen slechts in een verplegingsinrichting verricht worden. »

Art. 3.

In artikel 383 van hetzelfde Wetboek worden het vijfde en het zesde lid opgeheven.

Art. 4.

Alle daden van zwangerschapsonderbreking moeten tegen het door de sociale zekerheid vastgestelde tarief uitgevoerd en door de sociale zekerheid terugbetaald worden.

13 februari 1973.